নেপালীভাষী গোৰ্খাসকল

নেপালীভাষী লোক বুলি ক'লে আৰ্য-মঙ্গোল-কিৰাত সংমিশ্ৰিত জনসমুদায়ক বুজা যায়। সাম্প্ৰতিক সময়ত ভাৰতৰ 'নেপালীভাষী' লোকক 'গোৰ্খা' নামেৰেও জনা যায়। কোনো কোনো পণ্ডিতৰ মতে নেপালীসকলৰ অধিকাংশই হৈছে 'খচ' ৰ পৰা সৃষ্ট। 'খচ' জাতি সম্পৰ্কে পণ্ডিত কলহনৰ 'ৰাজতৰংগিনী' আৰু জয়চন্দ্ৰ বিদ্যালংকাৰৰ 'ভাৰতীয় ইতিহাস কী মিমাংশা' গ্ৰন্থত বহু তথ্য পোৱা যায়। ২০১১ চনৰ লোকপিয়লৰ তথ্যমতে অসমৰ নেপালীভাষী লোকৰ সংখ্যা ৫,৯৬,২১০ গৰাকী। কিন্তু এই তথ্যত পৃথককৈ দেখুওৱা তামাং (২০৬৩ গৰাকী), লিম্বু (৭৮০ গৰাকী) আৰু ৰাই (১১১০ গৰাকী) গোৰ্খা সম্প্ৰদায়ৰ লোক। সেইমতে এই জনগোষ্ঠীৰ মুঠ জনসংখ্যা ৬,০০,১৬৩ গৰাকী। প্ৰণিধানযোগ্য যে লোকপিয়লৰ সময়ত এই জনগোষ্ঠীৰ বহুলোকে অসমীয়া ভাষাকে মাতৃভাষা বুলি লিপিবদ্ধ কৰায়।

অসমত বসতিৰ ইতিহাস ঃ

প্ৰাচীন গ্ৰন্থ, ইতিহাস আৰু জনগোষ্ঠীটোৰ পূজা-পাৰ্বণ তথা সাংস্কৃতিক কৰ্ম-কাণ্ডৰ পৰা গোৰ্খাসকল যে অসমৰ প্ৰাচীন বাসিন্দা তাৰ বহু প্ৰমাণ পোৱা যায়।

প্ৰায় পাঁচ হেজাৰ বছৰ আগৰ পৰাই (খ্ৰী.পূ.৩১৩৯) অৰ্থাৎ মহাভাৰতৰ সময়ৰ পৰাই অসম আৰু নেপালৰ মাজত পাৰস্পৰিক সম্বন্ধ আৰু প্ৰব্ৰজন আছিল। তেতিয়া এই সমগ্ৰ অঞ্চলটো 'জম্বুদ্বীপ' বা 'আৰ্যাবৰ্ত' নামেৰে জনাজাত আছিল। অসমৰ নেপালীভাষী লোকসকলে বছৰেকীয়া পিতৃশ্ৰাদ্ধত পিণ্ডদান কৰোঁতে মন্ত্ৰৰ লগতে নিজৰ ঠিকনা উল্লেখ কৰি 'জম্বুদ্বীপে, আৰ্যাবৰ্ত্তে, ভাৰতবৰ্ষে, অসম প্ৰান্তে' বুলি কয়।

প্ৰাচীন ধৰ্মগ্ৰন্থৰ মতে কামাখ্যা মন্দিৰৰ নিৰ্মাতা আৰু প্ৰাগজ্যোতিষপুৰৰ ৰজা নৰকে বৰ্তমান নেপালৰ চুনচৰী জিলাৰ বৰাহ ক্ষেত্ৰত জন্মগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু তেওঁ কামাখ্যা মন্দিৰত পূজা কৰাবলৈ নেপালৰ পৰা পূজাৰী আনিছিল। পিছলৈ তেওঁলোক কামাখ্যা মন্দিৰত 'লালমোহৰীয়া পাণ্ডা' হিচাপে খ্যাত হৈ পৰিল।

অসম সাহিত্য সভাৰ ভূতপূৰ্ব সভাপতি তীৰ্থনাথ শৰ্মাৰ মতে পোন্ধৰ শতিকাত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ শিষ্য নেপালী ব্ৰাহ্মণ ৰতিকান্ত উপাধ্যায়ে বৰ্তমান টিয়ক আৰু নগাঁৱত 'নেপালী সত্ৰ' স্থাপন কৰিছিল । সময়ৰ সোঁতত উপাধ্যায়ৰ সতি-সন্ততি অসমীয়া সমাজত মিলি গৈ পূৰ্ব-পৰিচয় হেৰুৱাই পেলোৱা বাবে নৃতত্ত্ববিদে আজি তেওঁলোকক বিচাৰি নাপায়।

তৎকালীন ব্ৰিটিছ আৰু নেপালৰ মাজত ১৮১৫-১৬ চনত হোৱা সুগৌলী সন্ধিৰ মতে, নেপালৰ নাগৰিকৰ সৈতে ভাৰতৰ উত্তৰৰ নেপালৰ বহু ভূ-ভাগ ভাৰতত বিলীন হয় । সুগৌলী সন্ধিৰ পিছত ব্ৰিটিছে গোৰ্খা ৰেজিমেন্ট (তেতিয়া গোৰ্খা ৰাইফলচ) গঠন কৰিছিল আৰু কিছু ৰেজিমেন্টক মান সেনাক খেদিবলৈ অসমলৈ লৈ আনিছিল। অসমৰ পৰা মান সেনাক খেদি পঠোৱাৰ পিছত ইয়াণ্ডাবু সন্ধি (১৮২৬) হয়।

অসমৰ সমাজ জীৱনত গোৰ্খসকল ঃ

গোৰ্খা সেনাসকল অৱসৰৰ পিছত অসমতে থাকিবলৈ লয়। হাবি জংঘলেৰে ভৰা অসমত ঊনৈশ শতিকাতে তেল উদ্যোগ, কয়লা খনি, ৰেল লাইনত কাম কৰাবলৈ ব্ৰিটিছে উত্তৰ ভাৰত আৰু নেপালৰ পৰা চুক্তি কৰি বহু 'গিৰমিটে' নেপালীলোকক,আনিছিল আৰু তেওঁলোক ঘূৰি নগৈ ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ অংশীদাৰ হৈ পৰিছিল। ছবিলাল উপাধ্যায়, দলবীৰ সিং লোহাৰ, বিষ্ণুলাল উপাধ্যায়, ভক্ত বাহাদুৰ প্ৰধান, প্ৰসাদ সিং চুব্বা আদিৰ নেতৃত্বত নেপালীভাষী লোকসকলো স্বাধীনতা সংগ্ৰামত জঁপিয়াই পৰিছিল, কাৰাবাস খাটিছিল। বিংশ শতিকাৰ চতুৰ্থ দশকলৈকে অসমত নেপালীভাষীসকলে নিজৰ জাতীয় সংগঠন গঠন কৰা নাছিল, ইয়াৰে স্থানীয় সামাজিক তথা ৰাজনৈতিক সংগঠনৰ লগত তেওঁলোক জড়িত আছিল। অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ আহ্বানত স্বৰাজোত্তৰ লোকপিয়লত অধিকাংশ নেপালীভাষীয়ে তেওঁলোকৰ মাতৃভাষা অসমীয়া বুলি লিখিছিল।

গোপীনাথ বৰদলৈদেৱৰ মুখ্যমন্ত্ৰীত্বৰ সময়ত ১৯৪৭ চনত গঠন হোৱা 'ট্ৰাইবেল বেল্ট' আৰু ব্লক'ত নেপালীভাষীসকলেও অন্যান্য জাতিৰ দৰে 'সংৰক্ষিত' শ্ৰেণীৰ মৰ্যাদা পাইছিল।

অসমীয়া ভাষা আন্দোলন, মাধ্যম আন্দোলন আৰু অসম আন্দোলন সকলোতে নেপালীভাষী লোকসকলে সহযোগিতা আগবঢ়াই আহিছে। অসম আন্দোলন কালত জনগোষ্ঠীটোৰ ছগৰাকী লোক শ্বহীদ হয়।

অসমৰ ভাষা শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো গোৰ্খা জনগোষ্ঠীৰ লোকৰ অৱদান উল্লেখযোগ্য। বৰ্তমান তেওঁলোকে নিজ মাতৃভাষা মাধ্যমৰ পৰিবৰ্তে অসমীয়া মাধ্যমক আঁকোৱালি লৈছে আৰু নিজৰ ভাষাটোক এটা বিষয় হিচাপে পঢ়াৰ সিদ্ধান্ত লৈছে।

অসমৰ সাহিত্য, সংস্কৃতি আৰু ক্ৰীড়াৰ জগততো এই জনগোষ্ঠীটোৰ যথেষ্ট অৱদান আছে।

ৰাজনৈতিক আৰু প্ৰশাসনিক ক্ষেত্ৰতো গোৰ্খসকল পিচ পৰি থকা নাই। অসমৰ পৰা কেইবাগৰাকীও গোৰ্খলোক সংসদলৈ নিৰ্বাচিত হৈছে ,অসমৰ কেইবাখনো মন্ত্ৰীসভাত নেপালীভাষী জনপ্ৰতিনিধিয়ে স্থান

পাইছে, অসম বিধান সভাৰ অধ্যক্ষ আৰু কেবিনেট মন্ত্ৰী পৰ্যন্ত হৈছে। প্ৰশাসনিক সেৱাতো সকলো স্তৰৰ চাকৰিত এই জনগোষ্ঠীৰ লোক কাৰ্যৰত হোৱা দেখা যায়।

উৎসৱ-পাৰ্বণ ঃ

গোৰ্খা জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলে গোটেই বছৰজুৰি বিভিন্ন উৎসৱ-পাৰ্বণ পালন কৰে। মহিলাসকলে পালন কৰা 'তীজ', পাৰিবাৰিক সম্বন্ধ নিকপকপীয়া কৰা উৎসৱ 'বড়া দশৈ' আৰু ভাতৃ-ভগ্নীৰ প্ৰেমৰ উৎসৱ 'তিহাৰ' এই উৎসৱবোৰৰ অন্যতম। এই সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা 'চেলৰুটি' আৰু 'পক্কু' লগোৱা মাংসই আজি যথেষ্ট সমাদৰ লাভ কৰা দেখা যায়।

অসমৰ গোৰ্খা জনগোষ্ঠীৰ কেইগৰাকীমান উল্লেখযোগ্য ব্যক্তি হ'ল—

ছবিলাল উপাধ্যায়

১৮৮২ চনৰ ১২ মে'ৰ দিনা বৰ্তমানৰ বিশ্বনাথ জিলাৰ বুঢ়ীগাঙত কাশীনাথ উপাধ্যায়ৰ ঔৰষত জন্ম গ্ৰহণ কৰা ছবিলাল উপাধ্যায়ৰ আনুষ্ঠানিক শিক্ষা মাধ্যমিক পৰ্যায়তে সীমিত আছিল। কিন্তু তেওঁ অনানুষ্ঠানিক অধ্যয়নৰ বলত আৰু চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা, ঘনশ্যাম বৰুৱা, লোকনায়ক অমিয় কুমাৰ দাস আদিৰ সান্নিধ্যত ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত জঁপিয়াই পৰিছিল। তৎকালীন ব্ৰিটিছ চৰকাৰে কাজিৰঙাৰ আশেপাশে থকা গোৰ্খা আৰু মিচিং লোকৰ গৰু-ম'হৰ খুঁটি উচ্ছেদৰ প্ৰস্তুতি চলায়। ছবিলাল উপাধ্যায়ে ১৯১৯ চনত তেজপুৰত অনুষ্ঠিত 'অসম এছোচিয়েচন'ৰ সভাত এই উচ্ছেদৰ বিৰুদ্ধে প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰে আৰু প্ৰস্তাৱটো গৃহীত হয়। 'অসম এছোচিয়েচন'ৰ লগত যুক্ত 'ছবিলাল বাবু'ৰ সভাপতিত্বত ১৯২১ চনৰ ১৮ এপ্ৰিলৰ দিনা যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হোৱা সভাত 'অসম এছোচিয়েচন'ক অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিলৈ ৰূপান্তৰিত কৰা হয়। ছবিলাল বাবু অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ প্ৰথম সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। কংগ্ৰেছত যোগদান কৰা বাবে উপাধ্যায়ক ব্ৰিটিছে গ্ৰেপ্তাৰ কৰে। সেয়ে তেওঁ ১৯২১ চনত বোম্বেত (বৰ্তমান মুম্বাই) অনুষ্ঠিত সৰ্বভাৰতীয় কংগ্ৰেছ অধিৱেশনলৈ যাব নোৱাৰিলে। মহাত্মা গান্ধী অসমলৈ আহিছিল ১৯২১ চনত। গান্ধীৰ আগমনৰ আগে আগে ব্ৰিটিছে অসমৰ কংগ্ৰেছৰ নেতাসকলক স্বাধীনতা আন্দোলনৰ পৰা আঁতৰাই আনিবলৈ নানা প্ৰলোভন দিছিল। ছবিলালকো মৌজাদাৰ, কাউন্সিলাৰ, বৰলাট আদি লোভনীয় পদ যাচিছিল। তেওঁ এই সকলোবোৰ প্ৰত্যাখ্যান কৰি গান্ধীৰ নেতৃত্বত চলা অসহযোগ আন্দোলনত স্বেচ্ছাসেৱীৰূপে জঁপিয়াই পৰিল আৰু ছমাহ কাৰাবাস খাটিলে। জেলৰ পৰা ওলাই আহি তেওঁ বিদেশী বস্ত্ৰ বৰ্জন কাৰ্যসূচীত সহযোগ কৰে আৰু প্ৰথমে নিজৰ ঘৰত থকা বিদেশী বস্ত্ৰ জ্বলায়। তেওঁ স্থানীয়ভাবে স্বদেশী বিদ্যালয় স্থাপনত আগভাগ লয়। ১৯৪২ চনত মহাত্মা গান্ধীৰ নেতৃত্বত চলা ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ পৰা তেওঁক আঁতৰাই ৰাখিবলৈ ব্ৰিটিছে আকৌ প্ৰলোভন দিয়ে। কিন্তু উপাধ্যায়ে এই সকলো নস্যাৎ কৰে আৰু অসমক 'চি' গ্ৰুপৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা চক্ৰান্তৰ তীব্ৰ বিৰোধিতা

কৰে আৰু তেওঁৰ নেতৃত্বত 'অখিল ভাৰতীয় গোৰ্খা লিগ'ৰ আহ্বানত তেজপুৰত ৩০ হাজাৰ নেপালীভাষী লোকক সমবেত কৰি জিন্নাৰ এই প্ৰস্তাৱৰ বিৰুদ্ধে শক্তি প্ৰদৰ্শন কৰে।

দলবীৰ সিং লোহাৰ

দলবীৰ সিং লোহাৰৰ জন্ম ১৯১৫ চনৰ ২৬ জানুৱাৰীত ডিব্ৰুগড়ৰ খলিহামাৰীত। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম অনতৰাম লোহাৰ। ১৫ বছৰ বয়সতে লোহাৰে জাতীয় আন্দোলনত স্বেচ্ছাসেৱক বাহিনীত যোগদান কৰে আৰু ১৯৩০ চনত কৰাচীত অনুষ্ঠিত অখিল ভাৰতীয় কংগ্ৰেছ কমিটিৰ সভাত অসমৰ হৈ প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। লোহাৰে ১৯৩০ চনত কুখ্যাত কানিংহাম চাৰ্কুলাৰৰ বিৰোধিতা কৰি তিনি মাহ কাৰাবাস খাটে। নিৰ্ভীক আৰু স্বাধীনতা প্ৰিয় লোহাৰে ব্ৰিটিছৰ গণবিৰোধী নীতিৰ বিৰোধিতা কৰি পুনৰ ১৯৩১-৩২ চনত ছমাহ কাৰাবাস খাটিব লগা হয়। অস্পৃশ্যতা দূৰীকৰণত তেওঁ সক্ৰিয় ভূমিকা লৈছিল আৰু সেৱাদল গঠনত আগভাগ লৈছিল। তেওঁ শ্ৰমিক আন্দোলনৰ নেতা আছিল আৰু ট্ৰেড ইউনিয়ন গঠনত নিজকে মনোনিৱেশ কৰাইছিল। তেওঁ দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধত ভাৰতক জড়িত কৰা কাৰ্যৰ বিৰোধিতা কৰা বাবে ঘৰৰ পৰা বিতাড়িত হ'বলগীয়া হৈছিল আৰু তেওঁক কেৱল গোৱালপাৰা জিলাতহে থাকিবলৈ অনুমতি দিয়া হৈছিল। এসময়ত লোহাৰ গোৱালপাৰাৰ পৰা সংগোপনে কলগছৰ ভুৰেৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰয়েদি উজাই আহি ঘৰ পাইছিল। ১৯৪৬ চনত দলবীৰ সিং লোহাৰ শ্ৰমিক আৰু পিছ পৰা শ্ৰেণীৰ প্ৰতিনিধি হিচাপে তিনিচুকীয়া অঞ্চলৰ পৰা বিধান সভালৈ নিৰ্বাচিত হয়। দলবীৰ সিং লোহাৰেই হৈছে অসমৰ নেপালীভাষী প্ৰথম বিধায়ক। ২৯ জুলাই ১৯৬৯ চনত তেওঁ মৃত্যুবৰণ কৰে।

MLA

হৰিপ্ৰসাদ গোৰ্খা ৰাই

নগালেণ্ডৰ ৰাজধানী ক'হিমাত ধনৰাজ ৰাই আৰু যশোদা ৰাইৰ সন্তান ৰূপে ১৯১৫ চনৰ ১৫ মাৰ্চত জন্মগ্ৰহণ কৰা হৰিপ্ৰসাদ ৰাইয়ে পিছত নিজকে হৰিপ্ৰসাদ গোৰ্খা ৰাই হিচাপে চিনাকি দিছিল। আৱাহন যুগৰ বিশিষ্ট লিখক হিচাপে পৰিচিত গোৰ্খা ৰাইয়ে ধনবাহাদুৰ সোনাৰ আৰু গোবিন্দ চন্দ্ৰ পৈৰাৰ লগ লাগি সাহিত্য চৰ্চাত আত্মনিয়োগ কৰে। এই ত্ৰিমূৰ্তিয়ে অসমীয়া মাধ্যমত শিক্ষাগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ চৰ্চাত ব্ৰতী হৈছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ সান্নিধ্যত সাহিত্য জগতত খোজ পেলোৱা 'গোৰ্খা' ৰাইয়ে ধনবাহাদুৰ সোনাৰ তথা গোবিন্দ চন্দ্ৰ পৈৰাৰ সহযোগত অসম সাহিত্য সভাৰ কোহিমা শাখা গঠন কৰে। পৰাধীন ভাৰতত জাতীয় চেতনা আৰু জাগৰণৰ বাবে সাহিত্য চৰ্চাক মাধ্যম হিচাপে লোৱা ব্যক্তিসকলৰ ভিতৰত গোৰ্খা ৰাইয়ো অন্যতম। সমালোচক গোবিন্দ প্ৰসাদ অধিকাৰীৰ মতে গোৰ্খা ৰাইয়ে ১৯৩৫ চনত অসমীয়া ভাষাত ৰাজনৈতিক প্ৰবন্ধ লিখিছিল। অসমীয়া আৰু নেপালী উভয় ভাষাতে সাহিত্য ৰচনা কৰা গোৰ্খা ৰাই সঁচা অৰ্থতে সমন্বয় আৰু সম্প্ৰীতিৰ প্ৰতীক আছিল। তেওঁৰ গল্পবোৰত পাহাৰৰ জনজাতীয় আৰু অজনজাতীয় জনজীৱনৰ সম্প্ৰীতিৰ চিত্ৰ ফুটি উঠা দেখা যায়। দৰাচলতে হৰিপ্ৰসাদ

বাইৰ নামৰ লগত গোৰ্খা শব্দ সংযোজনৰ আঁৰৰ মানুহগৰাকী আছিল প্ৰখ্যাত সাহিত্যিক মিত্ৰদেৱ মহন্ত। শিক্ষকতাৰে জীৱিকা আৰম্ভ কৰা গোৰ্খা বাইয়ে পিছলৈ আকাশবাণীত সেৱা আগবঢ়াই নেপালী আৰু অসমীয়া সাহিত্যৰ সেৱা কৰি গৈছিল।

বাইয়ে কেইবাখনো অভিধান ৰচনা কৰিছিল, যেনে -

(ক) মিকিৰ শব্দকোষ (১৯৭৪-৭৬)
(খ) পুমেইতাঙখুল শব্দকোষ (১৯৭৪-৭৬)
(গ) মাৰাম শব্দকোষ (১৯৭৪-৭৬)
(ঘ) মেইৰিঙ শব্দকোষ (১৯৭৪-৭৬)
(ঙ) অসমীয়া শব্দকোষ (১৯৭৪-৭৬)
(চ) নেপালী শব্দকোষ (১৯৭৪-৭৬)

তদুপৰি,তেওঁ নেপালী ভাষাত সৃষ্টি কৰা পুথিসমূহ হ'ল—

১) বাবৰী (কবিতা-সংকলন,১৯৭৪)
২) মনচৰিকো বোলী (কবিতা-সংকলন,১৯৭৭)
৩) য়হা বদনাম হুঞ্চ (গল্প-সংকলন ১৯৭৪) ইত্যাদি।

প্ৰশ্নাৱলী ঃ

১। নেপালী বা গোৰ্খা জনগোষ্ঠীৰ লোকসকল কি কি নৃ-গোষ্ঠীয় লোকৰ সংমিশ্ৰণ?

২। 'লাল মোহৰীয়া পাণ্ডা' বুলি ক'লে কি বুজা যায়?

৩। অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ প্ৰথম সভাপতিগৰাকীৰ নাম লিখা।

৪। ট্ৰাইবেল বেল্ট এণ্ড ব্লক'ত নেপালীভাষী লোকসকলে কেতিয়া 'সংৰক্ষিত শ্ৰেণী'ৰ মৰ্যাদা পাইছিল?

৫। ৰতিকান্ত উপাধ্যায় কোন আছিল আৰু তেওঁ ক'ত ক'ত সত্ৰ স্থাপন কৰিছিল?

৬। গোৰ্খা সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলে পালন কৰা মুখ্য উৎসৱবোৰ কি কি?

৭। 'জম্বুদ্বীপে, আৰ্যাবৰ্তে, ভাৰতবৰ্ষে, অসম প্ৰান্তে' বোলা কথাষাৰৰ তাৎপৰ্য কি?

৮। সুগৌলী সন্ধি কেতিয়া হৈছিল আৰু এই সন্ধিমতে কোনখন দেশৰ ভূ-ভাগ আৰু জনসমষ্টি ভাৰতৰ অন্তৰ্ভুক্ত হৈছিল?

৯। চমুটোকা লিখা ঃ

(ক) ছবিলাল উপাধ্যায় (খ) হৰিপ্ৰসাদ গোৰ্খা ৰাই

(গ) দলবীৰ সিং লোহাৰ

● ● ●